

Örenäs

av Sylve Åkesson

ÖRENÄS ligger nära Glumslöv, ca en halv mil norr om Landskrona, och har ett mycket vackert läge invid Öresund mittemot ön Ven. I närheten av slottet ligger det idylliska fiskeläget Ålabodarna. Där föddes diktaren Gabriel Jönsson, vars far drev byns lanthandel. Skaldens grav finns på Glumslövs kyrkogård. Från höjden ovanför Glumslövs 1100-talskyrka skall kan man vid klart väder kunna se ett trettiotal andra kyrkor och sju städer. Härifrån har man en betagande utsikt över ett mjukt böljande landskap av kullar och dalar med Sundet och Ven i bakgrunden (Glumslövs backar och Hilleshøgs dalar). "Skånes hjässa" kallar Gabriel Jönsson detta smultronställe. I trakten finns flera bronsåldershögar och en vacker gånggrift från stenåldern. Glumslöv har sedan 1962 ett nunnekloster tillhörande karmelitorden.

Egendomen där slottet ligger är ett av hemmanen i Nedra Glumslöv, nr 7. Före skiftesreformerna låg gården uppe i Glumslövs by, strax väster om kyrkan, men flyttades som många andra gårdar ut på fäladsmarkerna i början av 1800-talet. Den såldes 1867 till häradshövdingen August Anderberg. Eftersom denne inte ansåg gårdens korsvirkesbyggnader ståndsmissiga nog, lät han några hundra meter närmare Sundet uppföra en ny gård. Den fick namnet Mariehild efter hustrun Maria, född Engeström. Kring gården anlades en slottspark med tropiska buskar och träd.

1883 förvärvades fastigheten av grevinnan Constance Wachtmeister, som var änka efter utrikesministern Carl Wachtmeister. Under hennes tid gavs egendomen det engelskklingande namnet Maryhill. Mangården fick då ett delvis nytt utseende och parkanläggningen utökades. Egendomen övertogs 1892 av greve Fredrik Posse. Vid ett besök på Maryhill beskrev Oscar II huset som ett villalikt slott eller en slottslik villa. Fredrik Posse var son till godsägaren och politikern Arvid Posse på Charlottenlund vid Ystad och gjorde sig en förmögenhet som en av den tidens skickligaste järnvägsbyggare. Dessutom drev han en bomullskrutfabrik i Annelöv och investerade i kompanjonskap med en "klipsk och kapitalstark professor" mycket pengar i malmgruvdrift i Norrland. När Posse plötsligt insjuknade och dog, tillskansade sig den "klipske" kompanjonen ensamrätt på allt som investerats, med påföljd att dödsboet blev bankrutt och att Posses änka och barn inte kunde bo kvar på egendomen utan fick lämna denna 1897. Maryhill var författarinnan Amelie Posses barndomshem och i boken "I begynnelsen var ljuset" skildrar hon platsen och det liv som levdes där. Hon blev en av de svenskar, som tidigt tog ställning mot nazismen. När Danmark och Norge ockuperades, bildade hon "Tisdagsklubben" för utväxling av politisk information och moraliskt stöd. Hon gjorde också en stor insats som beskyddarinna för flyktingar undan nazismen. 1897 köptes Maryhill för Skånska Sockerfabriks AB:s räkning av sockerbrukskungen Carl Tranchell, som varit familjen Posses förmyndare, och 1911 övertog han själv egendomen. Han lät 1914-18 uppföra den nuvarande slottsbyggnaden. Den ritades av arkitekterna Frans Sundbärg och Harald Holmqvist och är en stenbyggnad i två våningar förutom mansardvåningen under högt brutet tak. Stilen är tysk barock. Slottet fick nu namnet Örenäs, som egentligen tillhör granngården - Örenäs gård - Nedra Glumslöv nr 3.

Efter Tranchells död inköptes det 1923 av ryttmästaren greve Fredrik Bonde af Björnö, som på slottet skapade en betydande konstsamling. Han innehade Örenäs till 1942.

Nazistiska bulvaner ville köpa slottet som rekreationsplats åt höga nazister, men ny ägare blev istället Resos Skåneanläggningar fören. u.p.a. och 1943 togs slottet i bruk som semesterhotell och studiegård. Under de sista krigsåren var estniska flyktingar inkvarterade på Örenäs och i ett rum i slottskällaren finns deras väggmålningar ännu bevarade. Vid slottet har man senare byggt ett hotellannex. Reso sålde 1992 Örenäs till LO och anläggningen drivs nu som folkhögskola och som turist- och konferenshotell. Tel. 0418-702 30.

Källa: Sylve Åkesson, Skånska slott och herresäten